

Brüsszel, 2024. november 26.
(OR. en)

15610/24

SOC 834
EMPL 570
COH 68
ANTIDISCRIM 157

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a Tanács
Tárgy:	Tervezet – A Tanács következtetései a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek, köztük a romák társadalmi befogadásának előmozdítása érdekében a támogató szolgáltatásokhoz és a foglalkoztatási szolgáltatásokhoz való hozzáférésnek a területi egyenlőtlenségek csökkentése révén történő javításáról – <i>Jóváhagyás</i>

1. Az elnökség elkészítette „A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek, köztük a romák társadalmi befogadásának előmozdítása érdekében a támogató szolgáltatásokhoz és a foglalkoztatási szolgáltatásokhoz való hozzáférésnek a területi egyenlőtlenségek csökkentése révén történő javításáról” témájú tanácsi következtetések tervezetét.
2. A következtetéseket a szociális kérdésekkel foglalkozó munkacsoport a 2024. szeptember 2-i, október 4-i és november 4-i ülésén vizsgálta.
3. Az e feljegyzés mellékletében foglalt szövegtervezetről elvi megállapodás született.
4. Az Állandó Képviselők Bizottsága 2024. november 22-én megerősítette a szöveggel kapcsolatban elért megállapodást.
5. Felkérjük az EPSCO Tanácsot, hogy hagyja jóvá az e feljegyzés mellékletében található következtetéseket.

Tervezet – A Tanács következtetései

a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek, köztük a romák társadalmi befogadásának előmozdítása érdekében a támogató szolgáltatásokhoz és a foglalkoztatási szolgáltatásokhoz való hozzáférésnek a területi egyenlőtlenségek csökkentése révén történő javításáról

TUDATÁBAN ANNAK, HOGY:

1. az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság és az emberi jogok az Európai Unió alapvető értékeit képezik. Az EU elkötelezett az egyenlőtlenségek felszámolása, a szegénységgel és a társadalmi kirekesztéssel szembeni küzdelem, a megkülönböztetés elleni küzdelem, valamint a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítése mellett,
2. a szociális jogok európai pillére hangsúlyozza többek között azt, hogy mindenkinek joga van a minőségi és inkluzív oktatáshoz, képzéshez és egész életen át tartó tanuláshoz (1. elv), az esélyegyenlőséghez (3. elv), valamint a foglalkoztatás aktív támogatásához (4. elv). Ezenkívül a gyermekeknek joguk van a szegénység elleni védelemhez és a megfizethető, jó minőségű kisgyermekkori neveléshez és gondozáshoz (11. elv). Az utóbbi hozzájárulhat a nők és a férfiak közötti egyenlőséghez is, amelyet minden területen biztosítani kell (2. elv). Mindenkinek, aki nem rendelkezik elegendő forrással, joga van a megfelelő minimumjövödelmet garantáló juttatásokhoz, amely az élet minden szakaszában biztosítja a méltósággal élhető életet, valamint az ehhez szükséges termékek és szolgáltatások igénybevételének tényleges lehetőségét (14. elv), továbbá mindenkinek joga van ahhoz, hogy kellő időben megfizethető megelőző és gyógyító egészségügyi ellátáshoz jusson (16. elv). A pillérben emellett az is említésre kerül, hogy a rászorulóknak számára hozzáférést kell biztosítani a szociális lakásokhoz vagy lakhatási támogatáshoz (19. elv), valamint hogy biztosítani kell a jó minőségű alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést (20. elv),

3. a Tanács által 2021-ben elfogadott, a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről szóló tanácsi ajánlásban a tagállamok felkérést kaptak arra, hogy tegyenek fokozott erőfeszítéseket a társadalmi-gazdasági kirekesztés és ezek kiváltó okainak hatékony megelőzésére és leküzdésére, valamint hogy e célból alkalmazzanak integrált megközelítést. A cigányellenesség megelőzésén és kezelésén túlmenően, amelyek a megkülönböztetéssel és a szegregációval szembeni küzdelem részeként átfogó prioritást képeznek, a Tanács az ajánlás hatálya alá tartozó összes ágazati célkitűzés – így például az oktatási, a foglalkoztatási, az egészségügyi, a lakhatási és az alapvető szolgáltatások tekintetében – azt ajánlotta, hogy a tagállamok biztosítsanak korlátozások nélküli, ténylegesen egyenlő hozzáférést az említett szolgáltatásokhoz. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy a tagállamok ösztönözzék a regionális és a helyi hatóságokat arra, hogy alakítsák ki vagy tegyék naprakésszé a helyi cselekvési vagy deszegregációs terveiket, valamint a stratégiai kereteiket, továbbá hogy ezek tartsanak intézkedéseket, kiindulási értékeket, referenciaértékeket, mérhető célkitűzéseket és forrásallokációkat,
4. az Európai Bizottság a nemzeti romastratégiai keretek tervezésére és végrehajtására vonatkozó iránymutatásaiban azt ajánlja, hogy területek szerint célozzák a beavatkozásokat annak biztosítása érdekében, hogy azok figyelembe vegyék a helyi körülményeket, valamint hogy kombinálják a területi és a társadalmi csoport szerinti célzást a széles körű beavatkozások formájában (pl. a mélyszegénység kezelése), továbbá kezeljék a romák digitális kirekesztődését. A Bizottság ösztönözte a tagállamokat annak biztosítására, hogy az említett beavatkozások elérjék a romákat. A nyomon követéshez szükséges mutatókat – amelyek tükrözik a lakóhelyi szegregációt, a romák helyzetének földrajzi vonatkozásait, valamint a szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrához való hozzáférést a különböző területeken – még tovább kell fejleszteni,
5. a Tanács az európai gyermekgarancia létrehozásáról szóló 2021. évi ajánlásában azt ajánlja a tagállamoknak, hogy garantálják a rászoruló gyermekek számára a tényleges és adott esetben ingyenes hozzáférést az ajánlás hatálya alá tartozó szolgáltatásokhoz. A tagállamok számára e célból a Tanács azt ajánlotta, hogy a társadalmi kirekesztődés területi dimenziójának kezelése során integrált és multidiszciplináris megközelítést kövessenek, figyelembe véve az érintett gyermekek sajátos helyzetét a városi, vidéki, távoli és hátrányos helyzetű területeken, illetve térségekben,

6. a Tanács a szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről szóló 2023. évi ajánlásában kiemeli a szociális gazdaságnak a hátrányos helyzetű, valamint az alulreprezentált csoportok társadalmi befogadásához való hozzájárulását. A tagállamok számára pedig azt az ajánlást fogalmazza meg, hogy hozzanak létre vagy ösztönözzenek olyan partnerségi kezdeményezéseket, amelyek bevonják a szociális gazdaság szervezeteit az aktív munkaerőpiaci szakpolitikák kialakításába és végrehajtásába, valamint a személyközpontú szociális és ápolási-gondozási szolgáltatások kialakításába és megvalósításába,
7. az Európai Parlament a 2022-ben elfogadott állásfoglalásában hangsúlyozta, hogy Európában még mindig sok roma él szegénységben és társadalmi kirekesztettségben, amely probléma szorosan összefügg a területi szegregációval és a szolgáltatásokhoz való egyenlőtlen hozzáféréssel. Megállapította, hogy számos roma él társadalmi-gazdasági szempontból hátrányos helyzetű régiókban, továbbá felszólította a Bizottságot és a tagállamokat, hogy sürgősen foglalkozzanak a telepeken élő romák helyzetével, mégpedig átfogó és hatékony módon, megfelelő szakpolitikák és finanszírozás révén,
8. az uniós szociális védelem és jóléti állam jövőjével foglalkozó magas szintű munkacsoport a jelentésében hangsúlyozza „az inkluzív és méltányos jóléti állam fontosságát”, és többek között megállapítja, hogy a digitalizáció és a technológiai változások kockázatokat és lehetőségeket egyaránt magukban hordoznak, miközben a készségek és az informatikai hozzáférés terén mutatkozó különbségek, illetve hiányosságok együtt járnak az egyenlőtlenségek növekedésének kockázatával. A jelentés ezenkívül megállapítja, hogy a technológiai fejlődés lehetőségeket teremt a szociális védelem megszervezése és hatékonysága szempontjából. A magas szintű munkacsoport ezt szem előtt tartva többek között azt ajánlja, hogy a tagállamok javítsák a helyi szintű szolgáltatásnyújtást, továbbá hogy a lehető legjobban aknázzák ki a digitalizációban rejlő lehetőségeket. Emellett azt is ajánlja, hogy a társadalmi befogadás és a tömegközlekedéshez való egyenlő hozzáférés képezze a város- és vidéktervezés részét, valamint részesüljön állami támogatásban, különösen a hátrányos helyzetű területeken,
9. az Európai Unió és annak tagállamai folyamatos erőfeszítéseket tesznek a gazdasági, társadalmi és területi kohézió erősítése érdekében. Az EU a kohéziós politikája révén arra törekszik, hogy csökkentse a különböző régiók fejlettségi szintje közötti egyenlőtlenségeket, különös figyelmet fordítva a vidéki térségekre, az ipari átalakulás által érintett térségekre, valamint a súlyos és állandó természeti vagy demográfiai hátrányban lévő régiókra. Az EU a kohéziós politika keretében nyújtott finanszírozással támogatja a területi kohéziót és a társadalmi-gazdasági fejlődést előmozdító, elfogadott célkitűzések végrehajtását, megkülönböztetett figyelmet fordítva a kevésbé fejlett régiókra,

10. az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) kulcsfontosságú uniós finanszírozási eszközt képez a foglalkoztatásba, az oktatásba és a készségekbe, valamint a társadalmi befogadásba történő beruházás tekintetében. Támogatja többek között a marginalizált közösségek, így például a romák és a harmadik országbeli állampolgárok – köztük a migránsok – társadalmi-gazdasági integrációjának az előmozdítását, valamint a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek, köztük a leginkább rászoruló személyek és a gyermekek társadalmi integrációját. Minden tagállam köteles az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+)-forrásainak legalább 25 %-át a társadalmi befogadás előmozdítására, legalább 3 %-át pedig a leginkább rászoruló személyeket támogató intézkedésekre fordítani, mégpedig az anyagi nélkülözés élelmiszer-segéllyel és/vagy alapvető anyagi támogatással történő kezelése, valamint az említett személyek társadalmi befogadását elősegítő kísérő intézkedések biztosítása révén, illetve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek társadalmi integrációjának az elősegítése által. Azok a tagállamok, amelyekben a gyermekszegénység szintje meghaladja az uniós átlagot, kötelesek az ESZA+-forásaik legalább 5 %-át e probléma kezelésére fordítani,
11. a Bizottság, miközben kiemeli az EU kohéziós politikájának sikereit, különösen az EU-n belüli folyamatos felfelé irányuló konvergencia tekintetében, a gazdasági, társadalmi és területi kohézióról szóló, 2024 márciusában közzétett kilencedik kohéziós jelentésében rámutat arra, hogy a területi egyenlőtlenségek továbbra is fennállnak és hatást gyakorolnak Európa általános gazdasági és társadalmi-gazdasági fejlődésére. Nem minden régió rendelkezik ugyanazzal a növekedési dinamikával. A gazdasági tendenciákban mutatkozó eme különbségek részben a munkaerőpiaci és az oktatás terén tapasztalható különbségekben tükröződnek, és az EU-ban megfigyelt konvergencia ellenére továbbra is akadnak kihívások, így például a nagyvárosi területek és más, leszakadó régiók – köztük a „fejlődési csapdába” került régiók – közötti szubnacionális egyenlőtlenségek. A Bizottság a jelentésében arra is rámutat, hogy a városi régiókban az emberek jobb hozzáféréssel bírnak az oktatáshoz és a képzéshez, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz. A nagyvárosi régiókban koncentrálódik a humán tőke, továbbá biztosítva van a szolgáltatások magas színvonala, emiatt ezek a régiók természetes módon vonzzák a beruházásokat. A vonzerejüknek azonban meglehet a maga ára: nagyobb forgalmi torlódások, társadalmi kihívások, valamint lakhatási költségek, amelyek alááshatják a versenyképességüket. A társadalmi-gazdasági fejlettség terén tapasztalható belső eltérések miatt létrejövő területi polarizáció általánosságban alááshatja a tagállamok és az EU versenyképességét, valamint a növekedés fenntarthatóságát hosszú távon. Egy olyan, többközpontúbb fejlesztési modell, amely a kis és közepes méretű városokra épít, valamint előmozdítja a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést a nagyvárosi központoktól távol eső területeken, alkalmas lehet e területi egyenlőtlenségek mérséklésére,

12. a Bizottság ugyanezen jelentésben arra is rámutat, hogy 2013 és 2019 között a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya (az AROPE-mutató) a kevésbé fejlett régiókban 35 %-ról 28 %-ra csökkent, míg a fejlettebb régiókban változatlan (19 %) maradt. A szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek aránya (az AROPE-mutató) 2015 és 2019 között csökkent az EU-ban, majd azt követően a városokban, az elővárosokban és a ritkán lakott területeken 2022-ig változatlan maradt. A 2022-ig eltelt hét évben ez az arányszám átlagosan 2,4 százalékponttal 22 %-ra csökkent, és ez a csökkenés különösen nagy (4,3 százalékpontos) volt a vidéki térségekben, míg egyes tagállamokban még ennél is nagyobb (7,4 százalékpontos) volt,
13. a nem kezelt demográfiai kihívások az EU versenyképességének hosszú távú korlátjává válhatnak, valamint – a régiók közötti és a régiókon belüli egyenlőtlenségek fokozódásának kockázata miatt – egyre növekvő fenyegetést jelenthetnek a kohézióra nézve. E kihívások a távoli területeken és a vidéki térségekben, illetve régiókban a legégetőbbek, ahol a legjellemzőbb az elnéptelenedés, a népesség elöregedése és az egyre csökkenő munkaerő. Ennélfogva a területi egyenlőtlenségek csökkentése a szegénységgel és a társadalmi kirekesztődéssel szembeni küzdelem szükséges és hatékony lépését képezi, ideértve a szolgáltatásokhoz való helyi szintű hozzáférés javítását is, ami hozzájárulhat az EU versenyképességéhez,
14. 2022-ben az Európai Unióban a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek 7,6 %-a¹ nem engedhette meg magának, hogy internetkapcsolattal rendelkezzen, szemben az EU teljes népességének 2,4 %-ával², ami jelentős egyenlőtlenségeket mutat a tagállamok között. 2023-ban az EU-ban a 16–74 éves személyek mindössze 56 %-a rendelkezett legalább alapvető digitális készségekkel³. Fontos továbbá a város–vidék szakadék. A vidéki térségekben a széles sávú kapcsolathoz és a mobiltelefon-hálózatokhoz való hozzáférés korlátozott vagy rosszabb minőségű lehet, illetve magasabb költségekkel járhat⁴. Eközben a formális képzettség szintje hatással van a digitális készségek szintjére. A magasan képzett személyek (80 %-os érték) és a formális képzettséggel nem rendelkezők vagy alacsony szintű formális képzettséggel rendelkezők (34 %-os érték) között az alapvető digitális készségek tekintetében fennálló szakadék az EU-ban 46 százalékponton állt⁵,

¹ 2021-ben ez az érték 8,4 % volt.

² Európai Bizottság, *Report on Access to Essential Services in the EU* (Jelentés az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférésről az EU-ban), 2023. június.

³ Eurostat, „Glosszárium: Digitáliskészség-mutató”, 2023. augusztus.

⁴ Európai Bizottság, *Report on Access to Essential Services in the EU* (Jelentés az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférésről az EU-ban), 2023. június.

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Skills_for_the_digital_age

15. az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) 2021. évi romafelmérésének megállapításai azt mutatják, hogy a romák Európa-szerte magas szintű nélkülözéssel, marginalizálódással, megkülönböztetéssel és társadalmi kirekesztettséggel szembesülnek. A szegénység kockázatának kitett háztartásokban élő romák aránya a felmérés által érintett országokban6 más és más. A romák nem kevesebb mint 80 %-a van kitéve a szegénység kockázatának (ekkor körükben a szegénységi arány vagy AROP-mutató), és ez 2016 és 2021 között nem változott. Az AROP-mutató átlagosan a nagyvárosokban (sűrűn lakott területek: 87 %) és a vidéki térségekben (ritkán lakott területek: 83 %) élő romák körében a legmagasabb. A városokban és elővárosokban (közepesen sűrűn lakott területek) a mutató 78 %-on áll. A felmérés megállapításai azt mutatják, hogy a városi térségekben élő romák közül – a vidéki térségekben élőkhez képest – többen szereznek legalább felső középfokú végzettséget. Ami a foglalkoztatást illeti, a felmérés által érintett nyolc európai uniós tagállamban7 a 20–64 éves romáknak csupán a 43 %-a végzett fizetett munkát függetlenül attól, hogy vidéki vagy városi térségben élt-e,
16. ugyanezen jelentés szerint szükség esetén átlagosan a romák 55 %-a rendelkezik személyes használatra szolgáló internetkapcsolattal. A vidéki térségekben élő romák esetében ez az arány 47 %-ra csökken, míg a nagyvárosokban, városokban és elővárosokban élő romák esetében 60 %-ra nő. A különbség még nagyobb, ha a szegénység kockázatának kitett háztartásban élő romák arányát (52 %) vetjük össze azokkal, akik nem ilyen háztartásban élnek (71 %). A vidéki térségekben élő romák mindössze 34 %-a rendelkezik számítógéppel, szemben a nagyvárosokban élőkkel (43 %), valamint a városokban és elővárosokban élőkkel (42 %),

⁶ Csehország, Észak-Macedónia, Görögország, Horvátország, Magyarország, Olaszország, Portugália, Románia, Spanyolország és Szerbia.

⁷ Csehország, Görögország, Horvátország, Magyarország, Olaszország, Portugália, Románia és Spanyolország.

17. a Régiók Európai Bizottsága véleményében kiemeli a helyi és a regionális önkormányzatoknak az alapvető szolgáltatásokhoz való méltányos hozzáférés biztosításában játszott szerepét. Véleményében aláhúzza a szociális szolgáltatások nyújtása tekintetében különösen a távoli és rosszul ellátott területeken fennálló kihívásokat, amelyek okát az infrastruktúrának, a digitális hozzáférésnek és a képzett munkaerőnek a rendelkezésre állása terén mutatkozó egyenlőtlenségek, valamint költségvetési korlátok képezik. A Régiók Európai Bizottsága egy olyan átfogó regionális fejlesztési stratégia kidolgozását szorgalmazza, amely magában foglalja a szegénység csökkentését, a társadalmi befogadást, a digitális jártasságot és az egész életen át tartó tanulást, miközben célzott beruházásokat szorgalmaz a hátrányos helyzetű területeken. Továbbá hangsúlyozza többek között a szolgáltatásnyújtási modellek javításának és a határokon átnyúló együttműködés fokozásának szükségességét, valamint a digitális infrastruktúra és a tömegközlekedési szolgáltatások korszerűsítésének fontosságát. E vélemény mellett a területi szempontokat is figyelembe vevő – például a Régiók Európai Bizottsága által rendszeresen végzett – hatásvizsgálatok fontosak az egyes uniós intézkedések által a különböző uniós területekre gyakorolt esetleges aszimmetrikus hatások elemzése és mérséklése szempontjából,

ALÁHÚZVA, HOGY:

18. annak ellenére, hogy a helyzet 2019 óta kismértékben javult, 2023-ban továbbra is mintegy 95 millió európai polgár volt kitéve a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának, ami azt mutatja, hogy a szegénység csökkentésére vonatkozóan 2030-ra kitűzött kiemelt cél⁸ és a nemzeti célok eléréséhez gyorsabb előrehaladásra és további erőfeszítésekre lesz szükség az évtized vége előtt. Bár a tagállamok különböző kihívásokkal szembesülnek a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétt személyek – köztük a romák – szükségleteinek hatékony kezelése terén, a társadalmi és a területi kohézió előmozdítása, valamint a területi egyenlőtlenségek csökkentése olyan közös törekvést jelent, amely támogathatja az EU szegénységcsökkentési céljának, valamint a versenyképességnek és a fenntartható és inkluzív növekedésnek a megvalósítását,

⁸ A szociális jogok európai pillérének megvalósítására irányuló cselekvési tervben foglalt, 2030-ra kitűzött egyik kiemelt uniós cél a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitétt személyek számának legalább 15 millió fővel (és ebből legalább 5 millió gyermekkel) történő csökkentése a 2019-es szinthez képest.

19. nemzeti körülményeikhez mérten, valamint a társadalmi befogadásra irányuló saját szakpolitikáik tágabb kontextusában, továbbá az uniós romastratégiai kerettel összhangban a tagállamok nemzeti romastratégiai kereteket készítettek abból a célból, hogy támogassák az EU-ban élő romákat a következő hét kulcsfontosságú kiemelt területen: egyenlőség, befogadás, részvétel, oktatás, foglalkoztatás, egészség és lakhatás. Miközben a cél a teljes egyenlőség, ideértve a cigányellenességgel és a megkülönböztetéssel szembeni küzdelmet és azok megelőzését is, a Bizottság 2030-ra vonatkozó minimális célértékeket javasolt, amelyek megfelelő szakpolitikák bevezetését teszik szükségessé a tagállamok részéről. E keretek végrehajtása és nyomon követése további erőfeszítéseket igényel, szoros együttműködésben minden érintett érdekelt féllel,
20. a területi és a társadalmi egyenlőtlenségek – így többek között a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek (köztük a romák) helyzete és területi elhelyezkedése – jelentős eltérést mutatnak a tagállamok között. Az Európai Unió területfejlesztéssel kapcsolatos megközelítésében a stratégiai területtervezésen és a különböző területi jellemzőkön alapuló eszközök, valamint a helyi innovációk jelentősége mindinkább hangsúlyossá válik, a partnerségek létrehozása pedig egyre fontosabb szempontot képvisel. A regionális fejlesztési gyakorlatok és azoknak a tagállamokban történő hatékony végrehajtása tekintetében pedig számos még a kiaknázatlan lehetőség,

21. jóllehet az Európai Unió és annak tagállamai folyamatos erőfeszítéseket tesznek a gazdasági, társadalmi és területi kohézió előmozdítása érdekében, a konvergencia tekintetében azonban nem csupán a tagállamok, illetve a régiók között, hanem szubregionális szinten is különböző kihívások és különbségek azonosíthatók. Egyes településrészek (különösen a nagyobb városokban), de akár egész települések is – így például kisebb falvak – olyan területekké válhatnak, ahol magas a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek aránya. E hátrányos helyzetű területeken gyakorta jelen vannak olyan összetett kihívások, mint a társadalmi-gazdasági hátrányok és változások, amelyek miatt magas lehet a munkanélküliség szintje. Az alapvető szolgáltatások⁹ hiánya mellett további jellemző kihívást jelent a társadalmi befogadásban szerepet játszó, valamint a társadalmi kohézióhoz hozzájáruló, minőségi támogató szolgáltatások¹⁰ és foglalkoztatási szolgáltatások rendelkezésre állása. Gyakori, hogy a hátrányos helyzetű területeken olyan személyek élnek, akik szegénységgel, valamint a kirekesztés, a szegregáció és a megkülönböztetés többféle formájával is szembesülnek, továbbá akik sok esetben valamely kisebbséghez tartoznak, például romák, illetve migráns háttérűek,
22. a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek, köztük a romák teljes körű és aktív részvétele és befogadása, valamint a megkülönböztetéssel, a szegregációval és a cigányellenességgel szembeni küzdelmet célzó intézkedések alapvető fontosságúak a minőségi támogató szolgáltatásokhoz és foglalkoztatási szolgáltatásokhoz való egyenlő és tényleges hozzáférés biztosításához,

⁹ A szociális jogok európai pillérének 20. elvével összhangban a következő szolgáltatások tartoznak ide: a vízellátás, a szennyvízelvezetés, az energiaellátás, valamint a közlekedési, a pénzügyi és a digitális távközlési szolgáltatások.

¹⁰ Az aktív befogadást biztosító megfelelő minimumjövedelemről szóló, 2023. január 30-i tanácsi ajánlás értelmében a „támogató szolgáltatások” az elegendő forrással nem rendelkező személyek sajátos szükségleteit célzó olyan szolgáltatások, amelyek annak biztosítására irányulnak, hogy e személyek képesek legyenek a társadalomba és adott esetben a munkaerőpiacra való beilleszkedésre, ideértve a társadalmi befogadásra irányuló szolgáltatásokat, például a szociális munkát, a tanácsadást, a coachingot, a mentorálást, a pszichológiai támogatást, a rehabilitációt, valamint az egyéb általános támogató szolgáltatásokat, többek között a kisgyermekkorú nevelést és gondozást, az egészségügyi ellátást, a tartós ápolás-gondozást, az oktatást és képzést, valamint a lakhatást (2. pont, f) alpont).

23. a célzott intézkedésekkel kiegészített egyetemes intézkedések célja az aktív befogadás biztosítása. A mindenki számára tényleges és egyenlő hozzáférést biztosító, inkluzív helyi és regionális szintű társadalmi, infrastrukturális és szolgáltatási hálózatok elősegíthetik a társadalmi kohéziót és az inkluzív növekedést. Ezenkívül a közlekedés rendelkezésre állása és megfizethetősége alapvető fontosságú a támogató szolgáltatásokhoz és a foglalkoztatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés szempontjából. Az erőforrások regionális szinten történő hatékonyabb felhasználása, a helyi hálózatok megerősítése, valamint a tanácsadás és a támogatás egyéb formái szintén fontos tényezőket jelentenek a fejlesztések fenntarthatóságának, valamint szubregionális és közösségi beágyazottságának a biztosítása, továbbá a társadalmi befogadásnak a regionális fejlesztésekben való általános érvényesítése szempontjából. Az említett intézkedések a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésének a szempontját is magukban kell, hogy foglalják,
24. a globalizációval és a technológiai fejlődéssel összefüggésben felgyorsult a digitális átállás. A digitalizáció az általa előidézett kihívásokon túlmenően jelentős társadalmi és gazdasági előnyökkel is járhat, továbbá lehetőségeket kínál a minőségi, hozzáférhető és megfizethető támogató szolgáltatások és foglalkoztatási szolgáltatások rendelkezésre állásának javítására. A digitális átállás gyors üteme ugyanakkor digitális kirekesztődéshez vezethet azáltal, hogy az egyének, a háztartások, a vállalkozások és a földrajzi területek eltérő szintű hozzáféréssel rendelkeznek az információs és kommunikációs technológiákhoz, beleértve az internetet is. A társadalmi befogadás szavatolása érdekében alapvető fontosságú a digitális kirekesztődés kezelését célzó, valamint a rászoruló személyek támogatására irányuló intézkedések meghozatala, figyelembe véve a digitális és nyelvi készségeiket. Fontos továbbá a nem digitális szolgáltatások nyújtásának további biztosítása az olyan személyek szükségleteinek kielégítése érdekében, akik az online szolgáltatások használata terén akadályokba ütköznek. Ezenkívül fontos elismerni azt, hogy a digitalizációs intézkedések nehezebbé tehetik a rászoruló személyek számára az azon szolgáltatásokhoz való hozzáférést, amelyekre pedig szükségük van,
25. e következtetések az Európai Unió Tanácsa, az Európai Bizottság, az Európai Parlament, valamint az e területen érintett érdekelt felek által végzett korábbi munka és az általuk tett politikai vállalások alapján, többek között a mellékletben felsorolt dokumentumok figyelembevételével készültek.

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA

26. nyugtázza az Európai Bizottságnak a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről szóló tanácsi ajánlás végrehajtásáról szóló jelentését, amelyben a Bizottság rámutat, hogy fokozni kell az ajánlás végrehajtására irányuló erőfeszítéseket, szem előtt tartva a Bizottság megállapításait és e következtetéseket;

FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT, HOGY nemzeti hatáskörükkel és körülményeikkel összhangban:

27. mozdítsák elő regionális fejlesztési stratégiáik és helyi és mikroregionális társadalmi befogadási politikáik koherenciáját, hatékonyságát és beágyazottságát, különös tekintettel a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyekre, beleértve a romákat is, azzal a céllal, hogy egyenlő hozzáférést biztosítsanak a minőségi támogató szolgáltatásokhoz és foglalkoztatási szolgáltatásokhoz mindenki számára, függetlenül attól, hogy hol él, az alábbiak révén:
- a) helyi alapú stratégiák vagy cselekvési tervek kidolgozásának és végrehajtásának támogatása, beleértve adott esetben a területi szegregáció megszüntetését célzó intézkedéseket is, továbbá az e stratégiák vagy tervek kidolgozásához szükséges kapacitások és szakértelem fenntartása vagy megszerzése, például iránymutatások kibocsátásával;
 - b) a megfelelő többszintű kormányzás és a jól bevált konzultációs és részvételi mechanizmusok biztosítása vagy megerősítése, lehetővé téve a különböző kormányzati szinteken dolgozók számára valamennyi érintett ágazatban, hogy együttműködjenek a szakpolitikai tervezésben, végrehajtásban és értékelésben, valamint hogy összehangolják és kölcsönösen megerősítsék beavatkozásaikat, és azokat nem és életkor szerint lebontott, magas minőségű, naprakész és megbízható adatok alapján hozzáigazítsák a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek, köztük a romák helyi/mikroregionális szükségleteihez. A konzultációs mechanizmusokba szerepükkel és autonómiájukkal összhangban be kell vonni az olyan érdekelt feleket, mint a civil társadalom, a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek – köztük a romák – képviselői, a társadalmi befogadással foglalkozó szervezetek és szakértők, a szociális gazdaság szervezetei és a szociális partnerek;

- c) a helyi hatóságok, önkormányzatok és területi egységek területi együttműködésének támogatása (adott esetben határokon átnyúló és transznacionális összefüggésben is) annak érdekében, hogy a minőségi támogató szolgáltatásokhoz és foglalkoztatási szolgáltatásokhoz való hozzáféréssel kapcsolatos kihívásokat a rendelkezésre álló erőforrások hatékonyabb felhasználásával lehessen kezelni;
- d) azon hátrányos helyzetű vagy lakóhely tekintetében szegregált területek (települések és/vagy településrészek) azonosításának és feltérképezésének javítása, ahol a lakosság nagy része szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben él. Ez alapulhat például a társadalmi és gazdasági mutatók megfelelő, nemek és életkor szerint lebontott kombinációján (pl. foglalkoztatási ráta, jövedelmi szint, anyagi nélkülözés, oktatás, képzés és készségek, egészségügyi ellátás, lakhatás, közlekedés, vagy adott esetben a migráns háttérű személyekre vonatkozó mutatók stb.);
- e) a szolgáltatók érintett személyzete által birtokolt ismeretek és szakértelem javítása az egyenlő bánásmóddal és a megkülönböztetés elleni küzdelemmel kapcsolatos tájékoztatás és képzés biztosítása révén;
- f) a meglévő uniós és nemzeti alapok felhasználásával olyan integrált helyi/mikroregionális fejlesztések támogatása, amelyek a hátrányos helyzetű vagy lakóhely tekintetében szegregált területeken jelentkező összetett kihívásokra adnak választ;
- g) a vidéki és a városi térségek eltérő jellemzőinek szem előtt tartása, valamint a meglévő eszközök – például a közösségvezérelt tervezés vagy a társadalmi tervezés – által kínált lehetőségek még hatékonyabb kiaknázása, többek között a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek, köztük a romák társadalmi befogadását célzó fejlesztések terén;
- h) az összes rendelkezésre álló finanszírozás lehető legjobb felhasználása, biztosítva ugyanakkor a komplementaritást és az integrált megközelítéseket, valamint az eredmények hosszú távú fenntarthatóságát;
- i) a társadalmi befogadás érdekében felhasznált fejlesztések és források hatásának rendszeres nyomon követése és értékelése;

28. fordítsanak figyelmet a minőségi támogató szolgáltatásokhoz és foglalkoztatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés javításának területi szempontjaira, valamint a társadalmi befogadást akadályozó területi egyenlőtlenségek kezelésére. E célból a tagállamok:
- a) támogathatnák azokat az integrált intézkedéseket, amelyek ötvözik a foglalkoztatás, a társadalmi befogadás, a lakhatás, az egészségügyi ellátás, a tartós ápolás-gondozás és a gyermekgondozás, az oktatás és képzés terén jelentkező fejleményeket, a szegénység vagy a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett személyek – köztük a romák – szükségleteinek kezelése érdekében, különös tekintettel a fiatalokra, valamint a nőkre és adott esetben a migráns háttérű személyekre;
 - b) a hozzáférés egyenlőségének javítása érdekében felhasználhatnák a digitális technológiát, beleértve az elektronikus közszolgáltatásokat is. Az online szolgáltatások használata során akadályokkal szembesülő személyek igényeinek kielégítése érdekében továbbra is biztosíthatnák megfelelő nem digitális szolgáltatások nyújtását és a tömegközlekedés rendelkezésre állását;
 - c) támogathatnák a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek, köztük a romák digitális technológiákhoz való hozzáférését, az internetkapcsolat javítását célzó infrastruktúra fejlesztésével, valamint a digitális készségek javítását célzó konkrét intézkedések meghozatalával, ezáltal csökkentve a digitális kirekesztődést;
 - d) kihasználhatnák a digitális technológia által kínált lehetőségeket a készségekkel kapcsolatos hátrányok csökkentésére, különösen a peremterületeken és a távoli területeken, továbbá
 - e) bevonhatnák a nem állami szektort a társadalmi befogadás előmozdítását célzó szolgáltatások kialakításába és nyújtásába;

FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT ÉS AZ EURÓPAI BIZOTTSÁGOT, HOGY HATÁSKÖRÜKNEK MEGFELELŐEN:

29. biztosítsák, hogy a közösségi és helyi alapú politikák előmozdítsák a regionális fejlődést, csökkentve ugyanakkor a belső egyenlőtlenségeket, többek között a területi szegregációt és kirekesztést, valamint támogatva a releváns szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Az érintett szakpolitikai területek és az összes érintett kormányzati szint közötti együttműködés megerősítése, a nemek közötti egyenlőség általános érvényesítésének biztosítása, valamint az egyazon hátrányos helyzetű területen élők (például a gyermekek vagy a fogyatékossággal élő személyek) sajátos szükségleteinek figyelembevétele szintén kulcsfontosságú tényező annak biztosítása érdekében, hogy a társadalmi befogadás szempontjai megfelelően tükröződjenek és általánosan érvényesüljenek a regionális fejlesztésben, valamint a vidék- és városfejlesztésben;
30. törekedjenek területi megközelítés alkalmazására, valamint arra, hogy a – többek között a szegénység vagy a társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett személyek, köztük a romák helyzetének, valamint a szolgáltatásokhoz való hozzáférésüknek a javítását szolgáló – nemzeti stratégiai keretek végrehajtásáról szóló nemzeti és uniós szintű jelentésekben és értékelésekben területi szempontból értékeljék a fejlesztések hatékonyságát;

FELKÉRI AZ EURÓPAI BIZOTTSÁGOT, HOGY:

31. a szociális jogok európai pillérének végrehajtására vonatkozó új cselekvési terv, illetve a szegénység elleni, a közeljövőben elfogadandó uniós stratégia keretében tartsa szem előtt a területi egyenlőtlenségek csökkentésének jelentőségét;
32. vegye fontolóra a szociális szolgáltatások önkéntes európai minőségi keretrendszerének a szociális védelemmel foglalkozó bizottsággal közösen történő felülvizsgálatát, és ezzel összefüggésben tartsa szem előtt a szociális szolgáltatásokban rejlő lehetőségeket a területi egyenlőtlenségek csökkentése tekintetében, valamint a digitalizáció kihasználása által biztosított potenciált a minőségi támogató szolgáltatásokhoz és foglalkoztatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása terén;

**FELKÉRI A SZOCIÁLIS VÉDELEMMEL FOGLALKOZÓ BIZOTTSÁGOT ÉS A
FOGLALKOZTATÁSI BIZOTTSÁGOT, HOGY HATÁSKÖRÜKNEK MEGFELELŐEN:**

33. a meglévő mutatók és a nemek és életkor szerint lebontott adatok szem előtt tartása mellett mérlegeljék, hogy megvalósítható-e a vonatkozó uniós szociális mutatók minőségének javítása, illetve azt, hogy az milyen hozzáadott értéket biztosít a tagállamok abbéli erőfeszítéseinek támogatásához, hogy azonosítsák a hátrányos helyzetű területeket, javítsák a minőségi támogató szolgáltatásokhoz és foglalkoztatási szolgáltatásokhoz való hozzáférést, valamint nyomon kövessék a hátrányos helyzetű területekre irányuló fejlesztéseket;
34. a Bizottsággal együttműködve kezdeményezzék és ösztönözzék a tagállamok közötti, önkéntes alapú tudásmegosztást és a legjobb gyakorlatok cseréjét a területi egyenlőtlenségek azonosítása, mérése és kezelése tekintetében, többek között magas színvonalú adatokon és tényeken alapuló, helyi és helyi alapú stratégiák és cselekvési tervek révén, a tagállamok nemzeti elemzési erőfeszítéseinek támogatása érdekében.

Referenciadokumentumok

Európai uniós intézményközi dokumentumok

- A szociális jogok európai pillére

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1226&langId=hu>

Európai uniós jogszabályok

- A Tanács 2000/43/EK irányelve (2000. június 29.) a személyek közötti, faji vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról (HL L 180., 2000.7.19., 22. o.)
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1057 rendelete (2021. június 24.) az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról és az 1296/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 231., 2021.6.30., 21. o.)

Az Európai Unió Tanácsa

- Ajánlás (2021. március 12.) a romák egyenlőségéről, társadalmi befogadásáról és részvételéről (HL C 93., 2021.3.19., 1.o.)
- (EU) 2021/1004 ajánlás (2021. június 14.) az európai gyermekgarancia létrehozásáról (HL L 223., 2021.6.22., 14. o.)
- Ajánlás (2023. január 30.) az aktív befogadást biztosító megfelelő minimumjövedelemről (HL C 41., 2023.2.3., 1. o.)
- Ajánlás (2023. november 27.) a szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről (HL C, C/2023/1344, 2023.11.29.)
- Következtetések a romák megfelelő és deszegregált lakhatáshoz való egyenlő hozzáféréseinek biztosítását, valamint a szegregált telepek problémájának kezelését célzó intézkedésekről (13517/23)

Európai Parlament

- Az Európai Parlament 2022. október 5-i állásfoglalása az EU-ban telepeken élő roma közösségek helyzetéről (2022/2662(RSP))

Európai Bizottság

– Az Európai Bizottság iránymutatásai a nemzeti romastratégiai keretek tervezéséhez és végrehajtásához (COM(2020) 620 final)

– Kilencedik jelentés a gazdasági, társadalmi és területi kohézióról

https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/cohesion-report_en

– *Access to essential services: key challenges for the most vulnerable – report* (Hozzáférés az alapvető szolgáltatásokhoz: a legkiszolgáltatottabbak legfontosabb kihívásai – Jelentés)

https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&furtherNews=yes&newsId=10595&pk_source=newsletter&pk_medium=email&pk_campaign=eusocial_newsletter

– *Territorial Agenda 2030 – A future for all places* (A 2030-ig tartó időszakra vonatkozó területfejlesztési menetrend – Jövő minden hely számára)

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/brochures/2021/territorial-agenda-2030-a-future-for-all-places

– Közlemény az európai régiók tehetségpotenciáljának kiaknázásáról (5252/23 + ADD1)

Régiók Bizottsága

– Vélemény: A területi egyenlőtlenségek kezelése a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása révén

– Területi hatásvizsgálat

<https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/Territorial-Impact-Assessment.aspx>

Alapjogi Ügynökség

– 2021. évi romafelmérés

<https://fra.europa.eu/hu/themes/roma>

– *Equality in the EU 20 years on from the initial implementation of the equality Directives* (Egyenlőség az Unióban 20 évvel az egyenlőségi irányelvek kezdeti végrehajtása után)

<https://fra.europa.eu/hu/publication/2021/fra-opinion-eu-equality-20-years>

– 2024. évi alapjogi jelentés

<https://fra.europa.eu/hu/publication/2024/fundamental-rights-report-2024>

Egyéb

– Az uniós szociális védelem és jóléti állam jövőjével foglalkozó magas szintű munkacsoport jelentése

https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=88&eventsId=2057&furtherEvents=yes&pk_source=newsletter&pk_medium=email&pk_campaign=eusocial_newsletter

